

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Претплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 4. У Сомбору, 10. Априла 1886. Год. XVIII.

КОЈЕ СУ МАНЕ ДОМАЋЕГ ВАСПИТАЊА?

— Педагошка расправа. —

(За награду.)

(Продужење.)

II.

Ми смо досада говорили о васпитању у опште, додирујући летимице и наше српско домаће васпитање и навели смо неке мане у том васпитању, које се мане могу узети као опште, јер скоро да једва има васпитача, који при васпитању и сам не чини те васпитачке погрешке.

Права је пак намера ове расправе, да с дозволом српских мате́ра ступи у одају њихове деце и да разгледи, како наше матере васпитају своју децу још док су у њиховим рукама. Ми хоћемо у идућим редовима да изнесемо ма́не нашег домаћег васпитања, па да те ма́не и њихове последице што већма предочив српским родитељима умолимо их, да их из дечије одаје што пре одклоне. Осуђујући ма́не нашег домаћег васпитања, можда ћемо морати рећи коју оштрију нашим српским мате́рама, али нека нам се не пребаци, да је то злонамерно учињено. — Боже сачувај! — Чиста љубав према нашем подмладку да га од зла уклонимо и његов душевни развијтак унапредимо, водиће једино наше перо при писању ових редака.

У току ове расправе пробаћемо, кад побројимо ма́не домаћег васпитања, да упутимо велештоване српске матере, како да се те ма́не уклоне, како треба да васпитају своју децу, да би могла што сигурније пловити на узбурканом мору, што се живот зове.

Васпитање почиње код рођења детињег. Прве су године најважније, јер су тада задобивени утисци најживљи. Па зато и родитеља у том добу треба да су најобазривији. Што се у

томе времену учини доброга, то остаје до гроба у детету, као што се и учињено зло не да лако искоренити.

И ми писмо од оних, који верују у ону изреку лорда Палмерстона, да су „сва деца рођена добра“. Шта више ми би пре били готови, да до никле верујемо речима Хига, који вели: „у човеку станује звер“. У детета превлађују нагони. У њему не влада разум него тело. Али у коликој мери буде разум превлађивао тело, у толико се оно већма душевно подиже. Ма да код детета превлађује нагон, ипак оно неће учинити намерно нитковлука, на то га мора неко подстаћи и побудити. Дете сачувано од хрђавих околности није вешто да лаже, мрзи, пре, зире и да се свети. Оно не познаје те ствари. Склоност на зло то је таква клица у срцу детињем, која се неће без нашег утицаја развити. Мудрим руковођењем, од стране родитеља, може се та склоност, ако не код сваког детета сасвим уклонити, а оно барем смањити. Да се дете изведе на прави пут и да се у њега усаде само добре врлине, неопходно је нужно, да они, који васпитају децу, имају пре свега довољно истрајности и толико разбора, добротe и власти, да могу над собом владати. То је тако важно васпитно средство, да се без њега готово не да ни замислити о повољном успеху у васпитању.

У опште се приписује на децу сва кривица, а родитељи се проглашују за невинe. То погрешно мишлење проистиче из још погрешнијег схваћања, да у родитеља има довољно склоности, воље и истрајности, а у деце су само мане. Али се баш напротив може да докаже, да је много више кривице у родитеља него у деце. То може да примети и обично око; јер имамо довољно примера. Какво васпитање да прими дете од матере, која непрестано виче, грди и ларма! Какво милосрђе да усађујемо у срца наше деце, кад на њихове очи бијемо, злостављамо, па баш и убијамо животиње! Колико се пута може видети, како мати своје дете, што је ово нехотице се озледило или ударило, најгорим га речима наружила и избила! Кад се овима неупутностима родитељскимa још додаду оне силне забране, што их родитељи деци својој сваки час издају, а које нису нимало потребне, онда је јасно као сунце, да су баш родитељи криви, што деца те неупутности чине „Тешкоће васпитања имају свој извор у манама, које имају и родитељи и деца“. И све догле док родитељи не буду имали способности за вршење васпитачких дужности, владаће та општа тужба, да деца радо чине оно,

што не треба. Способности у родитеља биће, ако не буду радиле оно, што желе, да им деца не чине. Та жив ће пример врло многе недостатке одклонити.

* * *

Све матере неограничено воле своју децу, нема те, која не би и свој живот за своје чедо жртвовала! Али и ако је љубав матерња у том погледу безгранична, у другом је виду скоро сасвим не достаје. Да мати сваки дан више часова жртвује у корист своје деце, да своју материнску љубав и њежност подчини разуму, то је задаћа за многе матере веома тешка и неугодна. О, колико се много шта погрешило у првим годинама дечијег живота, а све то проистиче из непажње и претеране љубави! Свесна и добру рада мати има тешку задаћу: она мора да руководи не само дете, него и ону особу, којој је поверила то своје чедо.

Многи родитељи брину се само о телесном развитуку и благостању своје деце. Многи богаташи напуштају душевни развитак своје деце које каквим незналицама, а много пута и неморалним слугама. Зар сте један пут сусрели се с децом, коју слуга у шетњу води? Како су та сирота деца изложена грдној опасности; јер дете ће све оно да присвоји, што види и чује, јер детињи дух баш у ово доба показује највише радње, која се непростире само на чулно предмете, него и на апстрактне појмове. Одмах на овом кораку греше такви родитељи. Како је самој матери тешко ако није можда и досадно (?) — да руководи своје дете, то се обично узимају у помоћ и туђе особе. Овде наше матере слабо пазе на избор особа, оне не узимају у обзир, да ли је дотична особа способна и вешта за то звање, него се обично узимају најјефтиније, а ове су и најнеобичније. Овде, где штедња не би имала места, највећма се штеди, а ту баш она повлачи за собом хрђаве посљедице. Српска мати да би овде заштедила коју форинту, а то би могла врло лако учинити, кад би се одрекла које нове хаљине, поверавају своју децу, то своје највеће благо, необразованим и суровим особама, које немају ни знања, ни способности да руководе оно невинно дете. Дете још није у стању да распозна суровост; по својој невиности говори оно, што чује око себе да се говори. Мало по мало, па се научи на грубе и неучтивне изразе, те и само почне бивати сурово, што није нимало чудо, кад знамо, да

прво васпитање детета долази с поља, и да само правом њежношћу можемо у деци образовати њежна чувства.

Томе злу треба да се стане на пут, а то нико други не може учинити, него родитељи. Сав свој живот нека посвете васпитању деце своје. Нека децу никада од себе не удаљују, и нека пазе, да је околина дечија увек онакова, да јој неможе бити приговора. Немојте поверавати децу своју туђим особома, јер ове немају оне љубави, која детету треба, а немају ни оних лепих жеља за децу, као што их саме матере имају. Кад већ не можете бити без туђе помоћи, а оно бирајте особе, које су за тај посао спремне, а што је најглавније, не допуштајте, да је дете ван домашаја очију ваших.

Заиста је у данашњем добу јадно домаће васпитање. Ступимо за час-два у детињу одају, па ћемо се уверити о истинитости ових речи. О, колико много деце пропада већ и у родитељској кући!

Још у првим годинама детињег живота тек што му се разум почео будити и отварати врата спољашњем свету, сусрета се оно са лажом и неистином. Је ли се дете расплакало, матери је досадна дрека његова, па да би га заћуткала, износи му се најближа лаж, и не мислећи, да ће се дете убрзо уверити о неистинитости њених речи. Помислите, колики је то и морални и педагошки грех, у оно певино срце из обести туткати силом лаж и тим оно дете за навек унесрећити. Па кад матере и васпиталице смеју лагати, одкуда можете забранити деци да и она то исто не чине. С каквим правом да захтевате то од оне слабачке и неразумне дечице, кад ви, као разумни то чините на њихове очи! Зато је код нас тешко наћи бољих људи са истинским поверењем.

Лаж је извор сваком злу. Људи лажљивци су најгори и они нису за друштво; код њих нема ништа истинитога, те најбољим делима приписују ниске, неплемените побуде. Родитељи треба да се клоне као живе ватре да пред децом лажу, а то и другима да забране чинити, а на децу строго да пазе, да се то зло у њих како год не увуче. Родитељи треба да негују чувство истине, а против лажи жестоко да се боре и да не мирују, док је из куће не истерају. Најмоћније је средство правог васпитања, да са усана родитељских никада не излети лажна реч. Неограничено родитељско поштовање према истини, а мржња према лажи прелазиће и на децу.

У мане домаћег васпитања мора да се узме и плашња. Дете по самој природи не зна за страх. Оно само толико појми, да му ми желимо добра, а оно не осећа још никаквих незгода. Мати, да би умирила дете и утишала његову дреку, плаши га најгорим измишљотинама. Ето курјака, ђавола, вештице, гвоздензубе, вукодлака . . . сад ће те однети! Шта више и сами се очеви праве као нека страшила, само да би дете што боље уплашили и тиме га приморали да ћути. Многи се човек напунио кукавичлука још у детињој одаји, који је после постао извором других погрешака.

Деца, која се плаше, постану после и као људи сујеверни, па не могу да се отресеу врачбина и других предрасуда. Говори се, да понекад најдаровитији и најученији мужеви не могу да се отресеу тих страсти.

Српске матере нека одбаце тај гадаи обичај, па нека нишито не плаше силом своју децу, која и онако незнају ни за какав страх, него да их одхране као слободне и одважне људе.

И себичност је мана домаћег васпитања. Тежња за благом, злоба на и тежња за осветом улева се хотимично у детињу душу. Много пута мати утишава дете, обећавајући му нешто, чега нема ни брат ни сестра му, те тиме приписује поклону неку особиту вредност. Или кад бијемо предмет, о који се дете ударило, место да смо дете опоменули на његову непажњу. Тим поступком навикавамо децу, да олакшице своје болу траже у болу туђем. Деца овако васпитана неће имати милосрђа, и свагда ће готова бити, шта више, мило ће им бити да се могу туђем злу радовати, у туђем болу и невољи, неће осећати и свој бол и своју невољу, нити ће имати саучешћа у срећи и несрећи својих бижњих. (Свршиће се.)

О ИЗОБРАЖЕЊУ ДЕЧИЈЕГ СРЦА.

(Продужење.)

Децу треба учити да назе на посљедице свога рада и понашања. Њу треба учити да мирноћу савести, задовољство, здравље, знање, способност и част, које са својим добрим понашањем задобијају, достојно цене. Ми треба да сажаљевамо оне људе, који тих скупоцених добара због своје кривице немају, и који су само с тога несрећни, што своје дужности пренебрегавају, или што противно раде. Треба деци зле и штетне посљедице, које она са неупутним понашањем на себе на-

влаче, осетити дати, али само толико, колико је за њино по-
прављење нужно, и не треба исте пре одклонити, док она своју
прехитреност или немарљивост не признају и не покају се.
Показати треба деци од части из њиних, а од части из туђи
примера, да неред и неумереност у тјелесном уживању тешке
болове, да лењост, распикућство, тврдоћа и у опште свака
страст незадовољство за собом повлачи. Њу треба поучавати
да те страсти мало по мало дух човечији слабе и понижавāju,
вољу притискују, здравље кваре, живот прекраћују, добро стање
подкопавају и њу у непотребне, презрене и штетне чланове
човечијег друштва уврћују. Да страсти савест муче и многе
неприлике, патње и пропасти проузрокују. Напротив треба деци
показати какву богату награду ваљан и добродјетелан човек у
спокојству савести своје ужива; да се он срећан осећа, што је
научио ограничити своје жеље, те своје тјелесне и душевне
снаге без муче на оно употребити може, на што му је Бог
дао; да се ни од кога и ни од чега бојати не мора; да он праву
слободу одржати зна и да није роб обичаја, сујете или нагона.
Похваљивати треба деци срећу добродјетелног човека и то са
веселим лицем и осетљивим срцем, и њу учити да то сваком
когатству, свакој моћи и страсном нагону предпостављају.

Вршење дужности треба деци у задовољство претворити.
Треба како у примерима, тако и у поукама деци показати, да
је свака дужност, која се радо извршује са задовољством и ра-
дошћу награђена. Тако н. пр. када смо којег нашег познаника
са пута страсти и греха одвратили, или га на добро дјело на-
говорили, или смо бједног опоравили, или сиротом и болном по-
моћ пружили, те се од тог благородног дјела нашој деци повра-
тимо, то требају да и она у тој радости учествују, треба јој
узроке, без да се смиреност повређује, одкрити, и онда јој по-
казати, да се добро дјело са задовољством награђује. Напротив,
треба деци пред очи изнети оно незадовољство и немир савести,
које се и против наше воље у срце увуче, када оно, што смо
требали учинити, нисмо онако урадили, као што би требало.
Децу треба уверити, да није наша намера да над њом госпо-
даримо, или да јој непотребне терете намећемо, него да с тим
желимо њино савршенство и благостање унапредити.

Упознати је ваља, да добродјетел није строга заповедачица и
непријатељица радости и забаве, него да је она најбоље и једино
средство правом задовољству. Несме јој се рећи, да страстник

срећније и задовољније од добродјетелног живи, а да морамо добродјетељ зато волети, што је то Бог заповедио. Не, та је представа погрешна и неможе други, него само шkodљив утисак на дух дечији учинити. Њу треба учити да је добродјетељ блаженство, а страст пропаст; да Бог ништа незабрањује, но само оно, што је хрђаво и шkodљиво и да ништа не захтева, но само оно, што је добро и полезно; да побожност и невине радости нису противне једна другој, него шта више да једна другу подпомажу, и да има случајева, да праведни и побожан човек мора гдекоји пут и да пати.

Да би се деци то олакшало, морају се она још за рана на самоиспитивање упутити. Али то јој се испитивање несме као нека дужност, у којој се морају непрестано већбати, наметнути, јер то приморавање не би никаква плода код деце принело, него треба сваку прилику употребити, да би она добро од зла разликовати знала. Тако н. пр. када се на свршетку дана или недеље у њином кругу нађемо, то лако можемо њину пажњу на испитивање прошлости навести. Њу треба питати како су тај дан или ту недељу провела? Је су ли она у том времену што научила, или се у чему упражњавала, чим би нас обрадовала? Је су ли зато време какву вештину или знање или способност себи присвојила, до чега су могла доћи? Или су оно учинила и говорила, од чега се сад морају стидити, због чега се морају кајати и због чега ће непријатне посљедице још дуго осећати морати? Уздише ли когод на њу, што су им неправду и увреду нанела? Има ли кога, који терет, теготу због тога трпи, што му нису своју помоћ, за коју је њу молио и коју су му могли учинити, пружила? Јесу ли она што говорила или урадила, што је њинима родитељима или учитељима или млађима, који њу служе немир, незадовољство и јед принети могло? Благо деци, ако се она мало по мало сама таквом испиту привикну, ако се њој са добри и лени примери предходи, ако се родитељи не стиде своје погрешке — бар у њином присуству учињене — пред њима признати, те жалити, што су оно добро, које су могли учинити, пренебрегли. На тај начин са посматрањем њиног и нашег понашања привешћемо њу мудрости и добродјетељи.

(Свршиће се.)

СЕДНИЦА ВИСОКОГ ШКОЛСКОГ САВЕТА од 29. Марта 1886.

Председава Његова Светост Патријарх. Присутни сви чланови осим Н. Максимовића.

У овој седници решени су следећи важнији предмети :

Високо кр. угарско министарство за богочаст и јавну наставу доставља један примерак својега извештаја о стању јавне наставе за год. 1885—4. — Има се у архиву Школскога Савета ставити.

На представку овог Школског Савета високом кр. угарском министарству за богочаст и јавну наставу из седнице од 18. Августа 1885. поднешену, у којој је овај школски савет ремонструвао против министарске наредбе у Јунију прошле године издате, којом се наређује, да се случајеви осуђења учитеља на губитак звања пре обнародовања истом в. министарству на ревизију подносе, одговара исто високо министарство, да се предхваћеном наредбом не чини ништа противу права високом кр. уредбом од 2. Јул. 1872. црквено школском савету припадајућега, него се само хоће — у случају најтеже казни, која може учитеља постићи — вис. министарство и од своје стране да увери о справедливости пресуде, те с тога по праву највишег државног надзора, што га оно над свима школама има, наредито је, да се њему на ревизију подносе сва акта тичућа се губитка звања учитељског. — Пошто је представка Школског Савета без успеха остала, то се има горња висока министарска наредба свима епархијским школским властима објавити.

Предхваћено в. кр. угарско министарство иште, да се њему поднесе нацрт основног правила општеполезног заведенија Кузмана Рацковића и сунруге му у В. Кикинди. Закључено је да се захтевању овом за доста учини.

На поднесак овог Школског Савета из седнице од 29. Новембра пр. г. в. кр. угар. министар јавља, да је стипендија од 50 ф 40 нов. из закладе покојнога Ђорђа Раље за годину 1885—6. подарена Богдану Свирчевићу приправнику првога разреда.

Висока кр. хрватско-славонска далматинска влада иште, да јој се поднесу што скорије сви списи, што се односе на предмет подарења јавности учитељској школи горњокарловачкој, заједно са одговором Школскога Савета на све тачке оних услова, под којима је иста висока влада вољна уступити горереченом заводу право јавности. — Закључено је високу земаљску владу известити, да су сви списи, што се односе на право јавности горњокарловачке учитељске школе предати високом србском народном сабору, а овај школски савет остаје и на даље при своме пређашњем закључку, у коме је изјавио у чему може захтевању земаљске владе задоста учинити, и шта опет није у стању примити.

Високи саборски одбор јавља, да је благајну народних фондова упутио, да стипендије за питомице горњокарловачке учитељске школе свакога семестра правосл. цркв. общини горњокарловачкој доставља.

Исти саборски одбор саопштава, да је Павлу Падејском досадашњем питомцу закладе Балине, подарио стипендију из закладе Сервицкове,

и по томе да је једно место за стипендију из закладе Балине остало упражњено. Наређује се, да се на ово упражњено место стечај отвори.

Високи саборски одбор јавља, да је узео на знање извештај архи-дијезалног школског одбора о стању школа у архидијезези и о надгледању истих од стране г. главног школ. референта, али уједно пожурје, да се и од осталих епархијских школских одбора такви извештаји што предоставе. Услед тога одирављена је пожурница на све епархијске школске одборе и на г. г. епарх. шк. референте на своје извештаје како о стању подручних школа, тако и о нагледању школа неотложно поднети имају.

Ана Миладиновића удова учитеља пивничког, по предлогу овог Школског Савета добија решењем вис. саборског одбора из старог пензионог учитељског фонда једанпут за свагда 60 фор.

Исти саборски одбор јавља, да је од своје стране високом србско народном сабору препоручио, да се Александру Деметровићу учитељу гимнастике у учитељској школи сомборској награда од 60 фор. на 120 ф. повиси, но такову до решења саборског сам повисити није у стању.

Исти саборски одбор извештава, да је од високог србског народног сабора од г. 1885. овлашћен, да све потребе у предрачуну за 1886. годину стављене редовно подмиривати може, до даљег решења саборског и да је расположење у погледу на суплирање упражнене катедре у вишој девојачкој школи у Панчеву са одобрењем на знање узео и благујну упутио, да дотичнима одређене награде за суплирање издаје.

На предлог Е. Ш. Одбора Бачког наређује се, да се изда декрет Јовану Марићу учитељу новосадском.

Е. школски одбор у Новом Саду подноси статистичке податке о стању вероисповедних школа и учитеља у Бачкој епархији, из којег се види, да у тој епархији има 112 учитељских места, од којих су 96 са учитељима, 14 са учитељицама попуњена, а два су места за учитељице ручнога рада. Од учитеља, који су у служби, њих 100 свршили су учитељску школу у Сомбору, један у Пакрацу, двојица у Горњем Карловцу, а 9 места заузимају особе, које нису учитељску школу свршили. Стално намештених учитеља има 103, а привремено постављених 9. Декрете имају 70 учитеља, а остали немају.

Међу учитељима, што су у служби, двојица служе између 50 до 60 година, а остали мање. Ови податци узети су на знање, и очекује се, да се из осталих епархија подобни податци и остали извештаји што скорије поднесу, како би се генерални исказ о свима православним вероисповедним србским народним школама у србској митрополији саставити и обнародовати могао.

Е. Ш. Одбор Бачки доставља, да је г. референту наложено, да до 15. Јануара о. г. извештај о прегледању у прошлој години поднесе, но да он такви до данас поднео није. Пошто и из других епархија — осим архидијезезе, — нису стигли овакови извештаји, то се поново наређује да се г. г. епархијски школски референти пожуре, да извештаје о прегледању школа у течају прошле године неотложно у што краћем року поднети имају.

У смислу извештаја Е. Ш. Одбора темишварског наређује се да се изда декрет Катарини Топаловићевој учитељици у Карлову, Петру Топаловићу учитељу у Арад Гају.

(Свршиће се.)

www.unilib.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ЗАПИСНИК

друге седнице румске поджупанијске учитељске скупштине држане у Руми 7. Септембера 1885. г. после подне.

Присутни: Кр. жупанијски школски надзорник поглавити г. Димитрије Вурдеља и сво присутно учитељство поджупаније румске и трговишта Руме.

Председник отворивши седницу у 3 сахата после подне подели реч г. Мити Нешковићу учитељу павловачком.

Говорник вели: да му је мило, што се у скупштини гледе ручног рада у основној школи два противна мњења појавила — јер се тако долази лакше до истине!

Напомиње: да се код нас није органички развијало то питање с тога, што смо подаље од огњишта, где се то питање родило и остваравало. — Рад и успех не могосмо видети, а и сами они, који то питање препоручују, веле: да је то проблем! Напомиње Песталоцијеве речи: да је учење без вечбања и умења, права несрећа по човечанство; јер, да се тако образује само по човека! Фребл је то начело примио и остварио. — Говори о шведској, како се тамо замислила и увела школа за мушки ручни рад; напомиње, да тамо има две врсте таквих школа, те тумачи њихову организацију. — То кретање са севера заинтересовало је и друге државе па и нашу Аустро-Угарску.

Немачки се педагози изјавише у главном: „да се основна школа не сме обзирати на сталез, на занате, него да има спремити земљиште за опште образовање, за будући живот“!

Наставом превлађује формална цель образовања, а та мора и у ручном раду да превлада.

У погледу тога, шта да се унесе у основну школу из ручних радова, има два мишлења; једно је зато: да се ради зарад рада т. ј. да се бира само оно, што се може спојити као допуна обичној настави — дакле, као образовно средство! Друго је мишлење то: да се са основном школом споје праве радионице, као непосредна спрема за занате.

Говорник се изјављује за прво мишлење обележавајући своје становиште тиме, да је апсолутно противан уважању правих стручних радионица у основној школи; пристаје уз то, да ручан рад као и у Фребловом заводу послужи само као средство у свези с осталим предметима.

На основу тога образложења предлаже скупштини следеће резолуције на усвајање:

1. Ручни рад по мушким основним школама треба сматрати само као образовно средство, као органичку допуну школске наставе, обрађену према општим дидактичко методичким начелима.

2. Основна школа, ступивши у свезу са Фребловом установом, прима из ове нужни део ручних радова.

3. За ниже разреде из ручних радова предузимаће се: плетење и слагање хартије у разне облике; избадање, прошивање и изрезивање сходних фигура у мекој и крутој хартији. Све ово да послужи само као допуна зорној обуци.

4. У вишим разредима уз вртарство, ручни рад ће да допуњује поједине наставне предмете цртањем, моделирањем уз најосновније резање у дрвету.

5. По опетовницама, из којих деца, тако рећи, непосредно у практичан живот прелазе, неговаће се по селима поглавито вртарство и пољопривреда у општите. По варошима пак обратиће се уз то још нарочита пажња израђивању разних рукотворина, н. пр. плетење сламом, рогозом, прућем, најобичније из дрводељства и т. д. Све ово има се управљати према потреби и околностима места.

6. Све наведено из ручних радова, увешће се у основне школе тек онда, кад препарандије буду тако устројене, да своје питомце узмогу и у том погледу потпуно спремати.

Пошто се више нико не пријави, да о истом предмету говори, то председник предложи да скупштина изабере одбор, који ће све резолуције проучити и коначну резолуцију саставити и скупштини на одобрење поднети.

У одбор за састављање дефинитивне резолуције буду изабрана: г. Мита Нешковић, Јаков Гесл, Гавра Путник, Илија Радивојевић, Стева Јаносевић, Марко Суботић, Давид Мишић, Драгутин Хекман и Јосиф Аншау.

Председник дозволи скупштини одмор, за које се време споменути одборници посаветоваше и скупштини на дефинитивно решење следећу резолуцију поднесоме:

„Ручни рад у мушким основним школама сме се у опште сматрати само као образовно средство, као органична допуна школске наставе, обрађена према општим дидактичко-методичким начелима.

Наравно је, да учитељ треба да познаје по могућности таква средства, те сматрајући их као допуну наставе, упознаје њима ученике своје у колико му то допуштале буду околности, време и средства.

Ову коначну резолуцију прочитао перовођа Стева Јаносевић скупштини, буде иста са већином гласова прихваћена.

Председник напомиње, да је тим чином дневни ред изцрпљен и седницу за данас подиже, а трећу редовну седницу заказује за 9 сати пре подне 8 Септембра 1885. г. — Скупштина га поздравља са бурним живео!

Саопштио:

Стева Јаносевић,

учитељ румски и перовођа општински.

РАСПОРЕД ЛЕКЦИЈА

У ДРУГОМ РАЗРЕДУ СРБСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

(на основу наставног плана за србске народне учитеље

издаога од вис. срб. нар. Школског Савета под б. (18.) Јулија 1878. бр. 34).

II. Србски језик.

Б) Настава у основима граматике.

Ова се настава редовно започиње у почетку другог полгодишта у другом разреду.

WWW.UNIBELIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

Већ у почетку школске nastave у првом разреду науче деца одговарати у подиуним реченицама; распознају у говору реченице; у свакој реченици разликују реч од речи; уче растварати речи на слоге а слоге на гласове и распознају самогласне и сугласне гласове. — Другога полгодишта у првом и првога у другом разреду сваког месеца по који пут учитељ о свему овом испитује ученике, да не забораве, а другога полгодишта у другом разреду у двапут преко недеље по једну и то последњу четврт часа од времена за србско читање одређеног (од 9³/₄—10 часова) употреби учитељ на редовно учење основâ из србске граматике, и то овим редом:

Шестог школског месеца:

Прве недеље: Просте реченице и у њима распознавање речи. — Реченице учитељ пише на табли и разговара се о садржају њиховом.

Друге недеље: У простим реченицама: Пита се о коме је реч? Ко ради? Какав је ко? Или какво је што? Деца погађају речи на горња питања.

Треће недеље: На истим реченицама пита се: Шта се говори у реченици о том и том човеку или о ствари. Шта је он; какав је он? или каква је то ствар о којој је реч?

Четврте недеље: На простим реченицама пита се шта ко ради? и понове се сва питања од прошлих лекција. — Тако добију деца појам о реченици и њеним главним деловима, али не уче за сада имена тих делова.

Седмог месеца:

Прве недеље: Уче деца познати речи, које су имена лица и ствари.

Друге недеље: Уче деца то исто, и каже им се, да се имена лица и ствари зову именице.

Треће недеље: У простим реченицама распознају деца именице и њихове родове.

Четврте недеље: Реченице, што их изговоре у једнини, казују и у множини и упознају се ученици са оба броја и сва три рода.

Осмог месеца:

Прве недеље: Уз разговор о стварима што се у школи, на дому и у дворишту налазе, на питање: „Каква је ствар?“ упознају се ученици са речима које показују боју, и у обште каквоћу ствари?

Друге недеље: Уче деца поближе разликовати речи, што значе каквоћу. Пошто из задатих примера дознаду, да се те речи именицама придодају, за њих придевају; учитељ им каже да се те речи зову придеви.

Треће недеље: Учитељ напише неколико реченица, у којима се казује какве су ствари (види буквар стр. 48—54); па на свакој реченици испитав најпре за њене делове, разчлањује реч по реч, и пита: које је именица и зашто и које је придев и зашто се тако зове. Где год се прилика пода захтева учитељ, да ученици реченицу ту кажу и у множини.

Четврте недеље: Ради се по ново оно исто што и треће, и захтева се да деца погађају реченице, у којима се говори о каквоћи ствари, и да их напишу најпре у једнини па онда у множини.

Деветог месеца:

Прве недеље: На питања: Шта ради ђак у школи? Шта раде

Људи код куће? Шта ради орач, косилац, жетелац, кројач, трговац? и т. д. Одговарају ученици у подпуним простим реченицама, а учитељ неколико таквих реченицама напише на табли, и у свакој пита најпре ко ради и шта ради? — Речи, што показују радњу, подвуче, и пошто деца по-годе, која је реч именица и зашто је то; испитујућим начином наводи учитељ да погоде, која реч означаје радњу.

Друге недеље: Продужи се брижљиво оно, што се учило прве недеље на различитим простим реченицама, у којима се изражава, шта раде људи и животиње (види Буквар стр. 42—44, и стр. 54—55) На-последку, кад се деца упознају добро са речима што значе радњу, учи-тељ им каже, да се речи зову глаголи.

Треће недеље: На питање: Шта ко ради сада? упознаје учитељ децу са радњом у садашњости и то у сва три лица и обадва броја. Том приликом упозна децу са личним заменицама.

Четврте недеље: На питање: Шта је ко радио? упознаје учи-тељ децу са радњом, која је прошла, и напоследку на питање: Шта ће ко радити? упознаје учитељ ученике са радњом у будућности. (За све ово види у буквару сгодне реченице под оваким питањима на стр. 55.)

Десетого месеца:

Понавља се и утврђује све оно из граматике, што се у првом и у другом разреду постепено научило.

ШКОЛСКА ИЗЛОЖБА У КАРЛИНУ У ЗЛАТНОМ ПРАГУ.

Учитељство ческих народних и грађанских школа у Карлину при-редиће у почетку овогодишњих ферија велику школску изложбу. Ческо учитељство позива све учитељске зборове, пријатеље школе, издаватеље и зготовљаче школских ствари, да што у већем броју ову школску из-ложбу посете. Ова ће изложба за учитељство од велике користи бити.

У изложбу примаће се сва учила, која спадају у струку народних, грађанских, материнских и занатлијских школа и хуманитетских завода. На челу ове изложбе је као протектор: Јован Топинка намесник градо-начелника у Карлину. Председник је Ант. Мадiera ц. кр. школски над-зорник, његов намесник је В. Нехвиле управитељ грађанских школа, а тајник је Ант. Дворачек учитељ. У изложби биће следеће струке за-ступљене:

1. Певање и музика.
2. Гимнастичне ствари.
3. Слике школских здања: планови, фотографије школа, школски намештај и т. д.
4. Земљо-пис и историја.
5. Природопис, физика и хемија.
6. Научне књиге и пе-дагошки листови.
7. Рачун, цртање, краснопис и геометрија.
8. Забавне књиге за младеж.
9. Школа материнска.
10. Хуманитетски заводи, као : завод за глухонеме, слепце и слабоумне.
11. Женски ручни рад. Сваки, који је вољан какво учило или школске ствари у ову изложбу послати, нека се пријави до конца месеца Маја т. г. код комитета или председ-ника изложбе у Карлину у Прагу.

Драугин Блажек.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Број учитељских приправника у Петрињи. Концем школске године 1884—5. било је у учитељској школи у Петрињи свега 86 ученика и то: у I. разр. 34, у II. 14, у III. 38. Од ових је било 33 православне, а 53 римокатоличке вере.

Трговачка школа у Земуну. Тај завод је основан 1883. год. састоји се из два разреда, а здружен је с ондашњом великом реалком. Ученици тог завода као добровољци војничку службу тек годину дана служе.

Избор учитеља. За учитеља у Сентомашу изабран је г. Димитрије Ђорђевић ревностни и отлични учитељ кулпински.

Р А З Н О.

„Сркиња“ поучни и забавни лист за женске, почео је поново излазити у Панчеву. Издаје га и уручеје управитељ тамошње србске више девојачке школе г. Јован Поповић. Изилази двапут на месец на табаку. Цена му је 3 фор.

Одбор учитељског удружења у Београду издао је следећи позив на претплату на лист „Учитељ“. — „Учитељ“ и опет отпочиње свој рад. Он је због ратних прилика обустављен, и сад опет наставља свој посао. Он је до сада био преставник рада и живота њиховог. Он је њихово огледало, какав је он, такви су и они. Он се до сада кретао у границама својих материјалних средстава и својих сарадника, па тако ће радити и у будуће.

Да би „Учитељ“ у будуће постао што вернији преставник српских учитеља, и задовољио све потребе учитеља и школа, потребна су му на првом месту материјална средства. Ово он подмирује једино претплатницама. Зато се главни одбор учитељ. удружења обраћа свима учитељима и пријатељима српске школе, с молбом, да пораде у својој околини, те да се што више претплатника скупи на исти лист, а и сами да се претплате, а „Учитељ“ ће се и даље трудити, да буде веран тумач и преставник српских учитеља и српске школе.

Први број изаћи ће, најдаље до 1. Априла ове године.

Цена је листу: На годину дана 10 динара, на по године 5 динара. За стране земље 12 динара (франака.)

До краја ове године цена је 7.50 динара. Претплата се шаље *уредништву „Учитеља“* *Васина улица број 4.* Београд. (Први број „Учитеља“ изишао је 1. Априла са одбраним садржајем и ми га од своје стране учитељству србском топло препоручујемо. У.)

Библиотека педагошких класика. Библиотека пед. класика чешких и страних. Уредник и издаваатељ Фр. Бауер учитељ, главни сурадник Јован Хавелка цар. кр. гимназијални професор. На челу овог листа постављен је др. А. Линднер професор педагогије на чешком свеучилишту. Његова су дела заслужила признања и код страних народа. Тако н. пр. „Problem des Glückes“ и „Ideen zur Psychologie der Gesellschaft“ позната су већ

одавно образованом свету. Линднер је говорио на јавним местима о садашњем стању филозофије, о моралном владању у школи, о педагошкој задаћи нашег доба.

Ми од своје стране препоручујемо „Библиотеку педагошких класика“ свакој школи, сваком учитељу, васпитачу, счевима и мат'рама и интелегенцији у обште.

Библиотека педагошких класика излази у свескама, а цена је свакој свесци 30 нов., да и сиромашнији учитељ ово дело може себи да набави. Предплата се шаље Фр. Бауеру учитељу у Мерин у Моравској. Цена је на по године 1 ф. 86 нв., на целу годину 3 ф. 70 нв. — Дело је на чешком језику, које сваки образован Србин лако може да схвати. Б.

Дарови школама и учитељима. Пречастни г. Фотије Јорговић игуман и настојатељ манастире Војловице, осим листа што за себе држи, изволио је претплатити на Школски Лист за ову годину за г. Амиџића србског учитеља у Товладији.

Као дар г. Ст. Арсенића шаље се Школски Лист ове године Богословији Призренској.

Као дарови г. Ђорђа Поповића надзорника народних школа у јуначкој Црној Гори, шаље се „Школски Лист“ г. г. Митру Пекићу учитељу Дробњачком; Божу Срдановићу учитељу у Горанско; Марку Вујаџићу учитељу Црквичком; Перу Костићу учитељу Језерском; Радовану Филиновићу учитељу Бањском и Јовану Јефтићу учитељу Цуцком.

НЕКРОЛОГ.

Самуил Пантелић епископ шабачки преселио се у вечност 24. Марта. Покојник је био син заслужног директора гимназије карловачке г. Јована Пантелића. Свршивши науке посветио се монашком чину. Познат је био као речити проповедник слова Божијег. Као архимандрит Хоповски пређе он пре неколико година у Србију и постане епископ. Поживио је само 44 године.

Александар Захарих протопресвитер новосадски преселио се у вечност 21. Марта у 72. години живота. Био је један од најбољих зналаца црквеног појања и веома поштован и уважен свештеник.

Живојин Бостајић приправник првог разреда, родом из Земунa, после дужег боловања од сушице преминуо је 10. Марта у Земуну код својих родитеља.

НОВЕ КЊИГЕ.

„*Летопис Матице Српске* уређује А. Хаџић, књига 145. 1886. свеска прва. У Н. Саду срп. штампарија Дра Светозара Милетића 1886.“

„*Нема здравља без чиста ваздуха.* За народ написао проф. Стева Милованов.“ Ово је IV. свезка књиге за народ, које издаје Матица Српска из задушбине народног добротвора Петра Коњевића. Штампана је у Н. Саду код А. Пајевића 1886. године. Цена 10 нв. Препоручујемо г. учи-

тељима, да позову све родитеље дечије и у обште све суграђане, да ову књигу набаве и њоме се што већма користе.

„Српска народна школа“ написао Мата Кесовац народни учитељ (Прештампано из Заставе). Вел. Кикинда штампарија Ј. Радака 1886. Цена 15. нв.“

„Најодабраније слике из повестнице отачаствене и светске, уредио и допунио Симеун Кољевић. Панчево 1886. накладом књижаре браће Јовановића. Цена 15 нв.“

„Познавање облика и реченица у српском језику. I. део за трећи разред срп. нар. школа. Панчево 1886. Накладом књижаре браће Јовановића. Цена 15 нв.“

„Бој на касову“ са 12 слика издање књижаре браће М. Поповића 1886. Цена 20 нв.

„Зборник позоришних дела свеска 19. Милош у Латинама“, слика у једном чину. У Н. Саду књижара браће М. Поповића. Цена 20 нв.

„Делфин“ најбржи брод на свету. Прича Жила Верна 1886. Издање књижаре браће М. Поповића у Н. Саду. Цена 35 нв.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— Тражи се учитељ за комуналну српску школу у којој се мађарски језик учи у Баваништу. Плата је 300 фор. и 16 куб. метара меканих дрва. Молбенице са нуждним документима на мађарском језику има се поднети до ¹³/₂₅. Априла кр. надзорништву жупаније темишварске.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Пречастни г. Д. Јеврић, парох и срп. књижевник, дао је овдашњој школи 10 комада својих књига „Српски цар Стефан Душан и Балканско полуострво у XIV. веку,“ да се на најбоље ученике поделе.

На овом племенитом дару пречастног господина књижевника, изриче му долеподписани, у име своје и обдарених ученика, најсрдачнију захвалу са жељом, да га милостиви Бог још много година поживи, да као парох и књижник српски, како до данас, тако и у будуће, свом милом народу на јуку и понос служи!

У Јамени 27. Марта 1886.

Ч. Ж. Вукајловић, учитељ.

Сва она господа и обштине, који су нам други и трећи број „Школскога Листа“ вратили, са изјавом да им не треба, опомињу се, да нам и први број врате, јер нам се нови предплатници јављају, којима би само онда у стању били први број послати, ако нам исти вратили буду они, који су га примили, а неће да буду предплатници.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Битерман.